

Beleidsregels Bestuurlijke Boete Participatiewet 2025

1. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1. Begripsbepalingen

Alle begrippen die in deze beleidsregels worden gebruikt en die niet nader worden omschreven hebben dezelfde betekenis als in de Participatiewet, IOAW, IOAZ, het Bbz 2004, de Wgs, het Burgerlijk Wetboek en de Awb.

In deze beleidsregels wordt verstaan onder:

- a. Awb: Algemene wet bestuursrecht;
- b. belanghebbende: degene die de inlichtingenverplichting heeft geschonden;
- c. benadelingsbedrag: het netto bedrag dat als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand is ontvangen;
- d. bestuurlijke boete: de boete overeenkomstig artikel 18a lid 13 PW en artikel 20a IOAW;
- e. college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Scherpenzeel;
- f. draagkracht: de middelen waarover beschikt kan worden om in de opgelegde bestuurlijke boete te kunnen voldoen;
- g. grove schuld: het handelen of nalaten wat ertoe heeft geleid dat ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand is ontvangen waarbij sprake is van ernstige, aan opzet grenzende mate van nalatigheid;
- h. inlichtingenplicht: verplichting genoemd in artikel 17 lid 1 PW, artikel 13 lid 1 IOAW, artikel 13 lid 1 IOAZ, artikel 30c, lid 2 en lid 3 Wet structuur uitvoeringsorganisatie en artikel 38 lid 2 Bbz 2004;
- i. IOAW: de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte werkloze werknemers;
- j. IOAZ: de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
- k. normale verwijtbaarheid: het handelen of nalaten waardoor ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand is ontvangen, maar waarbij geen sprake is van verzwarende of verlichtende omstandigheden waardoor belanghebbende niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan;
- l. opzet: het willens en wetens handelen of nalaten, wat er toe heeft geleid dat ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand is ontvangen;
- m. PW: de Participatiewet;
- n. uitkering: de door het college toegekende uitkering voor de algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan op grond van de PW, het Bbz 2004, de IOAW of de IOAZ al dan niet in de vorm van een lening, dan wel de op grond van artikel 35 lid 1 PW toekende bijzondere bijstand al dan niet in de vorm van een lening;
- o. verminderde verwijtbaarheid: handelen of nalaten waardoor ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand is ontvangen, maar waarbij sprake is van omstandigheden van sociale, psychische of medische aard, waardoor de overtreding van belanghebbende niet volledig is aan te rekenen, of waardoor belanghebbende feitelijk niet in staat was zijn verplichtingen na te komen;
- p. Als de inhoud van een begrip bij de toepassing van deze regeling niet eenduidig blijkt te zijn, bepaalt het college de nadere invulling of uitleg van dit begrip.

2. BESTUURLIJKE BOETE

Artikel 2. Inlichtingenplicht

Het college verstaat onder 'onverwijld uit eigen beweging' als bedoeld in artikel 17, eerste lid PW en artikel 13, eerste lid van de IOAW en IOAZ, dat belanghebbende zonder dat het college daar gericht naar moet vragen, alle wijzigingen die van belang zijn voor het recht op uitkering verstrekt. Belanghebbende dient de wijzigingen door te geven binnen de termijn van 1 week, te rekenen vanaf het moment waarop het te melden feit of de omstandigheid zich heeft voorgedaan dan wel kenbaar werd voor belanghebbende.

Artikel 3. Aangifte in plaats van een boete

1. Het college doet overeenkomstig de Richtlijn Sociale Zekerheidsfraude aangifte bij het Openbaar Ministerie bij een benadelingsbedrag van meer dan € 50.000,00.
2. Bovendien doet het college aangifte bij een benadelingsbedrag tot en met € 50.000,00 indien er sprake is van een uitzondering als genoemd in de Aanwijzing sociale zekerheidsfraude.

3. Indien het Openbaar Ministerie niet overgaat tot vervolging naar aanleiding van de aangifte als bedoeld in het eerste en tweede lid, wordt alsnog een boete beoordeeld.

Artikel 4. Waarschuwing in plaats van een boete

1. Het college volstaat met het geven van een schriftelijke waarschuwing indien:
 - a. de schending van de inlichtingenplicht niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag;
 - b. het benadelingsbedrag niet hoger is dan € 150,00;
 - c. de belanghebbende onjuiste, onvolledige of geen inlichtingen heeft verstrekt maar hij binnen een termijn van 60 dagen alsnog uit eigen beweging de inlichtingen verstrekt voor zover het college niet reeds zelf de overtreding heeft geconstateerd of belanghebbende inlichtingen verstrekt in het kader van toezicht op de naleving van de inlichtingenplicht;
2. In aanvulling op het eerste lid vindt er geen boeteonderzoek plaats en wordt er geen schriftelijke waarschuwing afgegeven indien er sprake is van een aanvraag krachtens de PW, IOAW en IOAZ welke wordt ingetrokken, of buiten behandeling wordt gesteld, of wordt afgewezen met reden dat niet voldaan is aan de inlichtingenplicht.
3. In afwijking van het eerste lid kan er niet worden volstaan met een waarschuwing als de schending van de inlichtingenplicht plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan de belanghebbende een zodanige waarschuwing of een boete is opgelegd. Het college legt dan een bestuurlijke boete op van € 150,00 welke vervolgens definitief wordt vastgesteld onder toepassing van artikel 6 van deze beleidsregels.

3. TOETSING

Artikel 5. Hoogte van de boete

1. In de beoordeling van de hoogte van de boete worden de mate van verwijtbaarheid, bijzondere omstandigheden en dringende redenen betrokken.
2. De mate van verwijtbaarheid volgt de volgende vier categorieën:
 - a. Opzet. De boete bedraagt dan 100% van het benadelingsbedrag maar maximaal € 81.000,00.
 - b. Grove schuld. De boete bedraagt dan 75% van het benadelingsbedrag maar maximaal € 8.100,00.
 - c. Normale verwijtbaarheid. De boete bedraagt dan 50% van het benadelingsbedrag maar maximaal € 5.467,00.
 - d. Verminderde verwijtbaarheid. De boete bedraagt dan 25% van het benadelingsbedrag maar maximaal € 2.734,00.
3. Bij de bepaling van de hoogte van de bestuurlijke boete wordt de mate waarin de gedraging aan de belanghebbende kan worden verweten beoordeeld naar de omstandigheden waarin belanghebbende verkeert op het moment dat hij de inlichtingenverplichting had moeten nakomen.

Artikel 6. Opzet

Het college acht in ieder geval in de volgende gevallen opzet aanwezig:

- a. belanghebbende heeft al dan niet in het kader van een handhavingsonderzoek, zelf aangegeven en toegegeven dat hij de inlichtingenverplichting niet is nagekomen om te voorkomen dat hij een lagere uitkering zou ontvangen of de uitkering zou verliezen;
- b. het verzwijgen van werkzaamheden of uitbreiding van de werkzaamheden en daarmee gemoeide inkomsten, of
- c. het verzwijgen van de gezinssamenstelling of van bezit van vermogen of goederen van waarde.

Artikel 7. Grove Schuld

Het college acht in ieder geval in de volgende gevallen grove schuld aanwezig:

- a. belanghebbende heeft bij herhaling geen of onjuiste informatie verstrekt, terwijl ten aanzien van deze overtredingen ten minste sprake is geweest van een normale verwijtbaarheid, of
- b. er is sprake van een samenloop van omstandigheden die elk op zich normale verwijtbaarheid opleveren, maar in hun onderlinge samenhang beschouwd wel leiden tot grove schuld.

Artikel 8. Verminderde verwijtbaarheid

Het college acht in ieder geval in de volgende gevallen verminderde verwijtbaarheid aanwezig:

- a. de belanghebbende verkeerde op het moment dat hij aan zijn verplichting moest voldoen in onvoorziene en ongewenste omstandigheden, die niet tot het normale levenspatroon behoren, en die hem weliswaar niet in de feitelijke onmogelijkheid brachten om aan zijn verplichting te voldoen, maar die emotioneel zo ontwrichtend waren dat hem niet volledig valt toe te rekenen dat de informatie niet tijdig of volledig aan het college is verstrekt.

- b. er is sprake van een samenloop van omstandigheden die elk op zich niet, maar in hun onderlinge samenhang beschouwd wel leiden tot het oordeel dat sprake is van verminderde verwijtbaarheid.
- c. de overtreding van de inlichtingenplicht of de hoogte van het benadelingsbedrag is mede te wijten aan het college dat bevoegd is de bestuurlijke boete op te leggen.

Artikel 9. Geen verwijtbaarheid

Het college acht in ieder geval in de volgende situaties geen verwijtbaarheid aanwezig:

- a. als een belanghebbende onjuiste of onvolledige informatie verstrekt of een wijziging van omstandigheden niet onverwijld meldt, maar uit eigen beweging alsnog de juiste informatie verstrekt voordat het college de overtreding constateert is er geen sprake van verwijtbaarheid.
- b. als er bij een belanghebbende sprake is van een zodanige psychische stoornis dat hij niet (op tijd) aan de inlichtingenplicht kan voldoen, of hij door zijn geestelijke vermogens feitelijk handelingsonbekwaam is en er (nog) geen sprake is van een adequate begeleiding en/of hulpverlening;

Artikel 10. Geen sprake van verminderde of ontbreken van verwijtbaarheid

Er is in ieder geval geen sprake van verminderde of ontbreken van verwijtbaarheid in de volgende gevallen:

- a. een belanghebbende begrijpt de inhoud van de correspondentie van het college niet, bijvoorbeeld omdat hij de Nederlandse taal onvoldoende beheerst.
- b. een belanghebbende is langere tijd niet in staat zijn belangen te behartigen.

Artikel 11. Afzien van het opleggen van een boete wegens dringende redenen

Van het opleggen van een bestuurlijke boete kan worden afgezien indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn.

4. FICTIEVE DRAAGKRACHT

Artikel 12. Berekening van de fictieve draagkracht

- 1. Het college beoordeelt de financiële draagkracht van belanghebbende als onderdeel voor het bepalen van de hoogte van de bestuurlijke boete, overeenkomstig de richtlijnen van de Centrale Raad van Beroep.
- 2. Uitgangspunt is dat de boete door belanghebbende met de beschikbare draagkracht binnen redelijke termijn kan worden voldaan:
 - a. opzet: binnen 24 maanden;
 - b. grove schuld: binnen 18 maanden;
 - c. normale verwijtbaarheid: binnen 12 maanden
 - d. verminderde verwijtbaarheid: binnen 6 maanden
- 3. Als fictief beschikbare draagkracht zoals bedoeld in eerste lid wordt aangemerkt:
 - a. 100% van het meerinkomen boven de 95% van de toepasselijke bijstandsnorm;
 - b. een bedrag van € 45,00 op maandbasis als geen sprake is van inkomen, een inkomen dat minder bedraagt dan 90% van de toepasselijke bijstandsnorm of als sprake is van een toepasselijke kostendelersnorm.
- 4. De vast te stellen boete kan niet meer bedragen dan het aantal maanden van de toepasselijke redelijke termijn als bedoeld in lid 2 vermenigvuldigd met de fictief beschikbare draagkracht als bedoeld in lid 3.
- 5. Indien de belanghebbende een IOAW of IOAZ uitkering ontvangt of géén uitkering meer ontvangt, wordt de fictieve draagkracht vastgesteld op basis van de informatie die de belanghebbende dient te verstrekken op een door het college vastgesteld inlichtingenformulier.
- 6. Indien de belanghebbende als bedoeld in het voorgaande artikel is gehuwd, geldt deze informatieplicht tevens voor de echtgenoot.
- 7. Indien de belanghebbende respectievelijk de echtgenoot als bedoeld in lid 5 en lid 6 de inlichtingen die nodig zijn voor de vaststelling van de fictieve draagkracht niet of niet tijdig verstrekt, wordt bij de vaststelling van de hoogte van de boete geen rekening gehouden met de fictieve draagkracht.
- 8. Eventueel aanwezig vermogen wordt buiten beschouwing gelaten bij het bepalen van de fictieve draagkracht.

Artikel 13. Recidive

- 1. Er is sprake van recidive als:
 - a. de schending van de inlichtingenplicht heeft geleid tot een benadelingsbedrag; en

- b. binnen een tijdvak van 5 jaar voorafgaand aan de dag van de schending van de inlichtingenplicht een eerdere boete is opgelegd wegens een eerdere overtreding, bestaande uit dezelfde gedraging, die onherroepelijk is geworden.
2. In het geval van recidive wordt 150% van het benadelingsbedrag als uitgangspunt bij bepaling van de hoogte van de boete genomen alvorens deze wordt getoetst aan het evenredigheidsbeginsel als benoemd in artikel 5 lid 2 van deze beleidsregels.

Artikel 14. Afronding

De op basis van deze beleidsregels berekende hoogte van de op te leggen boete wordt naar beneden afgerond op hele euro's.

Artikel 15. Invordering van de boete

1. Onder toepassing van artikel 60 en 60a PW en met inachtneming van artikel 4:93, vierde lid van de Algemene wet bestuursrecht verrekent het college indien er sprake is van een lopende uitkering de bestuurlijke boete verplicht met de uitkering.
2. De regels van de beslagvrije voet dienen in acht te worden genomen.
3. Er wordt afgezien van verrekening als:
 - a. de verrekening onaanvaardbare consequenties heeft voor de eventuele minderjarige leden van het gezin van belanghebbende(n); dan wel
 - b. de gezondheidstoestand van (een van de) belanghebbende(n) of gezinsleden naar het oordeel van het college ernstig wordt bedreigd doordat mogelijkheden ontbreken om de noodzakelijke medicatie of behandeling(en) te bekostigen.

Artikel 16. Kwijtschelding van de boete

1. Op verzoek van degene aan wie de boete is opgelegd kan de boete overeenkomstig artikel 18a lid 13 PW en artikel 20a IOAW geheel of gedeeltelijk worden kwijtgescholden bij medewerking aan een schuldregeling mits geen sprake is geweest van opzet of grove schuld en belanghebbende niet binnen één jaar te rekenen nadat de bestuurlijke boete is opgelegd niet nogmaals een overtreding wegens eenzelfde gedraging heeft begaan.
2. Gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de boete op grond van het voorgaande lid is afhankelijk van de mate van verwijtbaarheid van de gedraging waarvoor een boete is opgelegd:
 - a. bij normale verwijtbaarheid: 50% kwijtschelding;
 - b. bij verminderde verwijtbaarheid: 100% kwijtschelding.

5. SLOTBEPALINGEN

Artikel 17. Hardheidsclausule

Het college kan op grond van artikel 4:84 van de Awb in zeer bijzondere gevallen ten gunste van de aanvrager gemotiveerd afwijken van de bepalingen in deze beleidsregels indien de toepassing daarvan onevenredig is in verhouding tot de met deze beleidsregels te dienen doelen.

Artikel 18. Inwerkingtreding en citeertitel

1. De Beleidsregels Participatiewet 2021 gemeente Scherpenzeel worden met ingang van 1 januari 2025 ingetrokken.
2. Deze beleidsregels treden in werking op 1 januari 2025.
3. Deze beleidsregels worden aangehaald als 'Beleidsregels Bestuurlijke Boete Participatiewet 2025'.
4. Op besluiten, de daaruit voortvloeiende (betalings)afspraken en eventuele invorderingsmaatregelen die dateren van voor de inwerkingtreding van deze beleidsregels, blijven de Beleidsregels Participatiewet 2021 gemeente Scherpenzeel onverkort van kracht.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het college van 3 december 2024.

R. 't Hoen
Secretaris

M.C. Teunissen-Willemsen
burgemeester

TOELICHTING

Deze Participatiebeleidsregels zijn een nadere uitwerking van de Participatiewet (PW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze zelfstandigen (IOAZ), het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) en de Participatieverordening 2019 van gemeente Scherpenzeel. In deze regelingen is ruimte gelaten aan het college om de invulling te laten aansluiten op de gemeentelijke praktijk.

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit artikel is een aantal begripsbepalingen opgenomen. De bepalingen behoeven geen nadere toelichting.

Artikel 2. Inlichtingenplicht

Artikel 17 lid 1 PW en artikel 13 IOAW en IOAZ geven aan dat belanghebbende onverwijld uit eigen beweging mededeling dient te doen van alle feiten en omstandigheden die van invloed kunnen zijn op arbeidsinschakeling of recht op bijstand.

Voor zover het feiten en omstandigheden betreft waarnaar op het wijzigingsformulier niet wordt gevraagd wordt onder onverwijld verstaan onmiddellijk nadat het feit of de omstandigheid zich heeft voorgedaan.

Artikel 3. Aangifte in plaats van boete

In de praktijk is het algemeen bekend dat een schending van de inlichtingenplicht een boete oplevert op grond van artikel 18a PW. Iedere schending van de inlichtingenverplichting levert in principe ook een strafbaar feit op. Om dubbele bestraffing voor eenzelfde feit te voorkomen, zal het college bij iedere schending van de inlichtingenverplichting moeten kiezen welke weg bewandeld wordt: een bestuurlijke boete op grond van artikel 18a PW dan wel 20a IOAW/IOAZ óf aangifte doen bij het Openbaar Ministerie (OM).

Een richtlijn voor deze keuze is gegeven in de Aanwijzing sociale zekerheidsfraude waarbij in beginsel bij een benadelingsbedrag tot € 50.000,00 een bestuurlijke boete is geïndiceerd en bij een benadelingsbedrag boven € 50.000,00 aangifte plaatsvindt bij het OM. Het benadelingsbedrag van € 50.000,00 betreft een bruto bedrag.

Op dit uitgangspunt zijn een aantal uitzonderingen geformuleerd in de Aanwijzing sociale zekerheidsfraude:

- de schending van de inlichtingenverplichting valt samen met andere strafbare feiten (voorbeeld: belanghebbende teelt en verkoopt softdrugs. De inkomsten daaruit geeft hij niet door aan de gemeente)
- de belanghebbende vervult een voorbeeldfunctie (voorbeeld: belanghebbende is tevens politiek ambtsdrager).
- binnen een periode van 5 jaar maakt iemand zich voor de tweede keer schuldig aan sociale zekerheidsfraude
- de boete is oninbaar als gevolg van het ontbreken van financiële middelen bij de belanghebbende.

Artikel 4. Waarschuwing in plaats van boete

Vanaf 1 januari 2017 is de waarschuwingsmogelijkheid verruimd. Een schriftelijke waarschuwing kan in beginsel volstaan als de schending van de inlichtingenplicht niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag, als het benadelingsbedrag niet hoger is dan € 150,00 of in het geval van een zelfmelding. Onder geen benadelingsbedrag wordt ook verstaan de belanghebbenden die niet voldoen aan de, in het kader van een toegekende uitkering ingevolge het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004) opgelegde verplichting, om binnen 6 maanden administratie te overleggen zoals bedoeld in artikel 38 lid 2 Bbz 2004. Er is geen sprake van een zelfmelder als het college de overtreding al had geconstateerd of belanghebbende de verplichtingen heeft verstrekt in het kader van toezicht op de naleving van de inlichtingenplicht.

Een voorbeeld ter verduidelijking:

Piet werkt in de maand mei en verdient € 500,00. Hij geeft deze inkomsten niet door aan de gemeente. Op 8 juni wordt zijn uitkering over mei bijgeschreven op zijn bankrekening. Piet realiseert zich dat hij teveel uitkering heeft gekregen en hij besluit alsnog om op 22 juni de gemeente op de hoogte te stellen van zijn inkomsten. Piet is dan nog op tijd omdat de redelijke termijn afloopt op 1 juli.

Artikel 5. Hoogte van de boete

De CRvB heeft bepaald dat bij het opleggen van boetes een indringende toets aan het evenredigheidsbeginsel zal moeten plaatsvinden. Dit betekent dat de hoogte wordt afgestemd op de mate van verwijtbaarheid. Op grond van deze toets wordt de hoogte van de bestuurlijke boete bepaald.

De indringende evenredigheidstoets is van toepassing bij het opleggen van bestuurlijke boetes door het college. Dat betekent dat ook bijzondere omstandigheden kunnen leiden tot het bijstellen van de op te leggen boete. Het college moet na de verwijtbaarheidstoets en een eventuele matiging wegens de maximale hoogte van de boetes onderzoeken of bijzondere omstandigheden ten tijde van de schending van inlichtingenplicht een verdere matiging van de boete rechtvaardigen.

Artikel 6. Opzet

Onder opzet verstaan we: het willens en wetens handelen of nalaten, wat ertoe heeft geleid dat ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand is ontvangen. Hier is sprake van 'echte' fraude. De belanghebbende heeft opzettelijk, door het verzwijgen van relevante informatie, een (hogere) uitkering proberen te verkrijgen. Zijn doel is om er duidelijk beter van te worden. Opzet moet worden bewezen door het college. Dit komt erop neer dat bewezen moet worden dat belanghebbende willens en wetens de regels heeft geschonden, geen mogelijkheden heeft benut dit te herstellen en achteraf ook geen objectieve rechtvaardiging voor zijn gedrag weet aan te voeren (lees: met geen dan wel ongeloofwaardige of vage verklaringen komt). Dit moet door het college goed worden onderzocht. Ook de aard van de overtreding (de feiten) kunnen aanleiding zijn om van opzet uit te gaan, bijvoorbeeld verzwijgen van activiteiten waarvan mag worden aangenomen dat er veel geld mee verdiend kan worden zoals hennepteelt, andere criminele activiteiten, escort etc.

Onder opzet valt ook voorwaardelijk opzet. Hieronder wordt verstaan het willens en wetens aanvaarden van de aanmerkelijke kans dat een handelen of nalaten tot gevolg heeft dat de beboetbare gedraging wordt begaan. De verwachting is dat voorwaardelijke opzet een beperkte rol zal gaan spelen in de uitvoeringspraktijk. Het is een ingewikkeld leerstuk en vaak zeer lastig om hier voldoende bewijs voor aan te leveren.

Voor het bepalen van de hoogte van de boete hanteert het college onderstaande uitgangspunten om te bepalen of er sprake is van volledige verwijtbaarheid: het college deelt bij de toekenning van een uitkering aan de belanghebbende mee welke feiten en omstandigheden van belang zijn voor het vaststellen van het recht op en de hoogte van de bijstand die hij spontaan of desgevraagd aan het college moet melden. Het college gaat er dan ook, tenzij bijzondere omstandigheden op het tegendeel wijzen, steeds van uit dat het de belanghebbende redelijkerwijs duidelijk kan zijn dat deze feiten en omstandigheden van invloed kunnen zijn op de uitkering; van een belanghebbende kan een redelijke inspanning worden gevergd om op de hoogte te raken van feiten en omstandigheden bij anderen die van invloed kunnen zijn op zijn uitkering (bijvoorbeeld omstandigheden van een inwonend kind). Het enkele feit dat die ander de belanghebbende niet spontaan van een relevante omstandigheid op de hoogte heeft gesteld, impliceert niet dat het niet melden daarvan niet of slechts in verminderde mate aan de belanghebbende kan worden verweten.

Artikel 7. Grove Schuld

Grove schuld is een in laakbaarheid, aan opzet grenzende mate van verwijtbaarheid en omvat mede grove onachtzaamheid. Daarbij kan gedacht worden aan laakbare slordigheid of ernstige nalatigheid zoals het bijvoorbeeld niet meer reageren op oproepen van het college. Bij grove schuld had belanghebbende redelijkerwijs moeten of kunnen begrijpen dat zijn gedrag tot gevolg kon hebben dat een te hoog bedrag aan uitkering zou kunnen worden toegekend. Denk hier bijvoorbeeld aan veel te laat melden dat is begonnen met werken of dat een erfenis is verkregen. Om van grove schuld te kunnen spreken is enkel onachtzaamheid – het onzorgvuldig handelen of nalaten – onvoldoende.

Artikel 8. Verminderde verwijtbaarheid

Het college kan de boete verlagen als er sprake is van verminderde verwijtbaarheid. Het begrip verminderde verwijtbaarheid is geregeld in artikel 2a van het Boetebesluit socialezekerheidswetten en is ook van toepassing verklaard op de door de gemeente uit te voeren uitkeringsregelingen. Doel hiervan is de uitvoering te ondersteunen en uniformiteit in de uitvoering te bevorderen. Aansluiting wordt gezocht bij deze niet limitatief gestelde regels en de geboden ruimte voor een bredere, individueel bepaalde toepassing.

Een voorbeeld ter verduidelijking:

Te denken valt aan een crisissituatie in een gezin zoals plotselinge opname in een ziekenhuis van één van de gezinsleden of huiselijk geweld.

Artikel 9. Geen Verwijtbaarheid

De bestuurlijke boete kan worden verlaagd indien sprake is van bijzondere omstandigheden. Het gaat om zeer uitzonderlijke gevallen waarvan de omstandigheden voor belanghebbende of het gezin (inwonende minderjarige kinderen) zo bijzonder zijn dat het toepassen van de regels de grenzen van redelijkheid en billijkheid zouden overschrijden. Er vindt een individuele beoordeling plaats met toepassing van het 'maatwerk-principe'. Meldt de belanghebbende de wijziging van omstandigheden in het kader van een controle van het college, dan is géén sprake van het ontbreken van verwijtbaarheid.

Artikel 10. Geen sprake van verminderde of ontbreken van verwijtbaarheid

Er is geen sprake van verminderde verwijtbaarheid als belanghebbende de brieven van de gemeente niet begrijpt, bijvoorbeeld omdat belanghebbende de taal niet voldoende beheerst. Of als belanghebbende langere tijd niet in staat is om zijn belangen te behartigen. Hij zal er in dat geval voor moeten zorgen dat een ander zijn zaken regelt. Om vast te kunnen stellen dat er sprake is van verminderde verwijtbaarheid wordt gekeken naar het moment van de gedraging.

Artikel 11. Afzien van het opleggen van een boete wegens dringende redenen

Het afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete kan bij uitzonderlijk dringende redenen. Dit is het geval als de boete zou leiden tot onaanvaardbare gevolgen voor betrokkene of het gezin. Omdat er mogelijkheden zijn om de boete te verlagen bij verminderde verwijtbaarheid en bijzondere omstandigheden zal het afzien van een boete niet vaak nodig zijn. De mogelijkheid om dit toch te kunnen doen komt het maatwerk ten goede. Verder kan belanghebbende door deze beleidsregel een beroep doen op een hardheidsclausule. Het afgeven van een beschikking dat het dagelijks bestuur afziet van het opleggen van een bestuurlijke boete wegens dringende redenen is van belang in verband met eventuele recidive.

Wat dringende redenen zijn, is afhankelijk van de concrete situatie en kan niet op voorhand worden vastgelegd. Dit wordt individueel beoordeeld. Het moet echter wel gaan om zeer uitzonderlijke gevallen. Het enkele feit dat het de belanghebbende aan financiële middelen ontbreekt om in het bestaan te voorzien, is onvoldoende om te kunnen spreken van dringende redenen.

Artikel 12. Berekening van de fictieve draagkracht

In het kader van de toets aan het evenredigheidsbeginsel kunnen ook de financiële omstandigheden van een belanghebbende een rol spelen. Omdat er wordt uitgegaan van het inkomen en vermogen ten tijde van het nemen van het boetebesluit en geen rekening wordt gehouden met wijzigingen in de toekomst, wordt dit de fictieve draagkracht genoemd. Gelet op de financiële omstandigheden moet de boete binnen een redelijke termijn worden voldaan. Anders zou een belanghebbende zeer langdurig moeten leven op het absolute minimum. Een maximale termijn van 2 jaar is daarbij het uitgangspunt. Bij de bepaling van deze termijn moet rekening worden gehouden met de mate van verwijtbaarheid.

De hoogte van de boete moet zodanig worden begrensd dat de boete in het geval van:

- opzet: binnen 24 maanden kan worden voldaan;
- grove schuld: binnen 18 maanden kan worden voldaan;
- geen opzet en geen grove schuld: binnen 12 maanden kan worden voldaan;
- verminderde verwijtbaarheid: binnen 6 maanden kan worden voldaan.

Hierbij wordt ervan uitgegaan dat het volledige bedrag van het inkomen boven de beslagvrije voet (95% van de toepasselijke bijstandsnorm) volledig beschikbaar is of wordt aangewend voor het betalen van de boete. Indien sprake is van geen of geringe draagkracht (zoals bijvoorbeeld bij inkomsten lager dan de toepasselijke bijstandsnorm of als een kostendelersnorm van toepassing is) wordt een (fictieve) draagkracht van € 45,00 aanwezig geacht. Met dit bedrag wordt aangesloten bij artikel 24a Wetboek van Strafrecht.

Het eventueel aanwezige vermogen wordt, ongeacht of sprake is van vermogen dat meer bedraagt dan de vermogensvrijlatingsgrens als bedoeld in artikel 34 lid 4 PW, volledig buiten beschouwing gelaten. De reden daarvan is dat bij de bepaling van de hoogte van de op te leggen boete de indringende evenredigheidstoets wordt toegepast waarbij de mate van verwijtbaarheid en de aflossing binnen een redelijke termijn op basis van het beschikbare inkomen leidend is. Dat laat geen ruimte om eventueel aanwezig vermogen in de evenredigheidstoets te betrekken.

Artikel 13. Recidive

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 14. Afronding

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 15. Invordering van de boete

Er zijn een tweetal redenen voor de keuze om éérs de boete af te lossen en daarna de ten onrechte verstrekte uitkering:

1. de boete is geen preferente vordering, de vordering ten onrechte verstrekte bijstand is dat wel.
2. de boete vervalt bij overlijden van de belanghebbende. De vordering ten onrechte verstrekte bijstand kan worden ingevorderd uit de nalatenschap.

Artikel 16. Kwijtschelding van de boete

Het nieuwe artikel 18a, lid 13 en 14 van de PW geeft het college de bevoegdheid om onder voorwaarden mee te werken aan de gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de boete.

Deze voorwaarden zijn genoemd in de PW zelf:

- er mag geen sprake zijn van opzet of grove schuld
- de belanghebbende heeft niet binnen één jaar na de eerste boete, wederom de inlichtingenplicht geschonden
- de beoordeling vindt altijd plaats op verzoek van belanghebbende zelf
- de beoordeling vindt altijd plaats in het kader van medewerking aan een schuldregeling.

Indien wordt voldaan aan de voorwaarden als genoemd in artikel 18a, lid 13 en 14 PW, verleent het college geheel of gedeeltelijk kwijtschelding van de boete.

Artikel 17. Hardheidsclausule

Dit artikel geeft ruimte aan het college om in bijzondere en/of onvoorziene gevallen af te wijken van de regels zoals staat beschreven in deze beleidsregels. In alle gevallen moet afwijking van de algemene regeling worden gemotiveerd.

Artikel 18. Inwerkingtreding en citeertitel

Dit artikel behoeft geen toelichting.